

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Десислава Стоилова,
Стопанския факултет при ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград, председател на научно жури в конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент“, обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски“- Благоевград в ДВ. 37/26.04.2024 г.

Относно: научната, научно-приложната и професионално-академичната дейност и продукцията, представена от участника в конкурса гл. ас. д-р Мария Георгиева Паскалева

Становището е изготвено съгласно Заповед /№ 1199/25.06.2024 г. на Ректора на ЮЗУ „Н. Рилски“ – Благоевград и Решение на ФС на Стопански факултет Протокол №9 от 29.05.2024 г. Общата оценка на условията за заемане на академичната длъжност „доцент“ е направена съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ) и Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Н. Рилски“. В обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент“ в професионално направление 3.8 Икономика (Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка(Дигитална икономика: техники и инструменти за управление на риска)) единствен кандидат е гл. ас. д-р Мария Георгиева Паскалева от катедра „Финанси и отчетност“ на ЮЗУ „Н. Рилски“ – Благоевград. Представените документи съответстват на обявения конкурс.

I. Обобщени данни за научната продукция и дейността на кандидата

Гл. ас. д-р Мария Георгиева Паскалева е родена в гр. Благоевград. През 2011 г. завършва средно образование в ПМГ „Акад. Сергей Корольов“ – Благоевград, специалност „Информатика и математика“ с отличен успех. Продължава своето обучение в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – ОКС „Бакалавър“, специалност „Финанси“. През 2012 г. завършва и ОКС „Магистър“, специалност „Финанси“. През 2018 г. придобива научна степен „доктор“ по научната специалност (Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка) като успешно защитава дисертационен труд на тема „Управление на риска чрез суапи за дългово неизпълнение (CDS) в европейски контекст“.

Трудовата биография на Мария Паскалева свидетелства за нейната последователност и упоритост в развитието ѝ като икономист, която преминава от първоначалните позиции на сътрудник и отговорник в Американския университет в Благоевград през 2009 г. и като координатор в Банка Уникредит през 2011г. Мария Георгиева Паскалева е част от преподавателския състав на Стопанския факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ от 2016 г., като до 2018 г. заема длъжността - гост-преподавател. В периода 2018 – 2020 г. заема академичната длъжност „Асистент“ и успешно изпълнява своите задължения като катедрен отговорник по качеството към Университетската система за осигуряване и оценяване на качеството на образованието в ЮЗУ „Н. Рилски“. През 2020 г. придобива академичната длъжност „Главен асистент“ в Професионално направление 3.8 Икономика. От февруари 2024 г. гл. ас. д-р Мария Паскалева заема и длъжността „Експерт“ в дирекция "Образователни дейности" на ЮЗУ "Неофит Рилски", а от март 2024 г. преминава успешно конкурс и заема длъжността - външен оценител по

Програма „Еразъм+“ и „Европейски корпус за солидарност“ за периода 2021-2027 към Център за развитие на човешките ресурси.

Както е видно от удостоверението за стаж, гл. ас. д-р Мария Паскалева работи в катедра „Финанси и отчетност“ на ЮЗУ „Н. Рилски за период от над шест години. Разработва и преподава лекционни курсове и семестриални упражнения в ЮЗУ „Н. Рилски“ – Благоевград, сред които „Блокчейн“, „Финансови мрежи“, „Валутен и митнически контрол“, „Капиталови инвестиции“, „Защита на класифицираната информация“, „Финансови институции и системи“, „Теория на управлението. Като част от преподавателския състав на катедрата, гл. ас. д-р Мария Паскалева е осъществявала и научно ръководство и рецензиране на дипломни работи на български и чуждестранни дипломанти. Реализира преподавателска мобилност по програма Erasmus+ като изнася лекции по проблемите на техниките за управление на риска през 2019 г. в Университета в Биелско Биала, Полша. Владее свободно писмено и говоримо английски език и притежава базови познания за комуникация на гръцки език. През 2023 г. изнася лекции на английски език в университет Спиру Харет, Букурещ, Румъния, които разглеждат следните теми: межкултурна комуникация, ролята на цифровите технологии и иновации в образователните дейности, прилагане на статистически методи за анализ и оценка на резултатите от научни изследвания, иновативни дидактически методи, нови подходи в работата с иновативни, базирани на ИКТ платформи, добри практики и научени уроци при прилагането на иновативни модели на преподаване във висшето образование; подобряване на цифровите компетенции при работа в експериментална среда. През 2024 г. участва в международен обучителен семинар, проведен в гр. Одрин, Турция в Тракийски университет, свързан с обучението и същността на зелените СТЕМ центрове. Успешно преминава обучителен семинар на тема „Оценяване и акредитация на професионални направления и специалности от регулираните професии“ и притежава сертификата от преминалото обучение за програмиране с Java.

Прави впечатление активното участие на Мария Паскалева като **научен изследовател в 12 научно-изследователски проекта**. От тях 6 са международни, 2 проекта са ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ и 4 са университетски проекти.

Членува в Съюз на учените в България, Съюз на икономистите в България и Камарата на преподавателите от висшето образование. Част е от **редколегии на международни и български научни списания**: списание „e-Финанси“, списание „Икономика и управление“ и списание “International Journal of Economics, Finance and Management Sciences(IJEFM). Рецензира изследвания за публикуване в списание „Contemporary Economics”, реферирани в базите данни Scopus.

Мария Георгиева Паскалева е носител на **три национални научни награди**: през 2016 г. от Институт за икономическа политика: Второ място на Пети академичен конкурс "Д-р Иванка Петкова"; през 2018 г. от СУБ - клон Благоевград: Първа награда от конкурса за най-добра публикация на млад учен - 2017 година; Наградата, която получава през. 2024 г. от Съюз на икономистите в България: Първо място в категория „Млади специалисти и предприемачи до 35 години“ в Юбилейния двадесети национален конкурс „МЛАД ИКОНОМИСТ – 2024 г.“ под надслов „Гласът на младите за силна икономика“ на тема: „Дигитални умения и изкуствен интелект“ е пряко свързана с темата на нейния монографичен труд и свидетелства за практико-приложния характер на научното изследване.

Гл. ас. д-р Мария Паскалева участва в конкурса с **23 публикации** (20 на английски и 3 на български език), от които: един монографичен труд (Дигитална икономика: техники и инструменти. Университетско издателство „Неофит Рилски“, 2024, 224 с., под печат); 4 (четири статии и доклади) (една самостоятелна и три в съавторство),

публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация; 5 (пет) студии (в съавторство) в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация; 9 (девет) статии и доклади (две самостоятелни и седем в съавторство) в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томовете; 4 (четири) студии (една самостоятелна и три в съавторство) в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томовете. Представена е и книга, базирана на дисертационен труд, като в нея са разгледани допълнително Хипотезата за пазарна ефективност, както и ефектът на финансова зараза на финансовите пазари. Представен е учебник в съавторство „Управление на държавния дълг“, както и сборник с тестове и задачи по „Валутен и митнически контрол“. Тематичната насоченост на представените трудове съответства на тематичното направление на конкурса. Представената научна продукция е достатъчна по обем и вид за участие в него.

Монографичният труд се характеризира с изразена актуалност, обособена от една страна от ежедневните предизвикателства, пред които сме поставени в условията на ускорена дигитализация на процесите, които ни заобикалят. Той запълва една значителна празнина в икономическата литература в България, посветена на теоретичното и емпирично осмисляне на изключително важния проблем за ролята и значението на дигиталната икономика в съвременните условия. Всичко това подчертава оригиналността и актуалността на изследваната проблематика. Научният труд може да бъде дефиниран като интердисциплинарно изследване на същността на основните техники и инструменти на дигиталната икономика, тъй като съдържа анализ на основни икономически теории и разглежда видовете модели и алгоритми, базирани на изкуствен интелект.

Представените **публикации** са свързани с изучаването на широк кръг от въпроси свързани с техниките за управление на риска. Те разкриват целите на Мария Паскалева да изследва модерните инструменти и техники за ефективно управление на риска като последователно анализира дериватите като такъв инструмент и след това насочва своя интерес към криптовалутите и изкуствения интелект в контекста на ускоряваща се дигитализация. Уверено заявявам, че научната продукция на кандидата е с високо научно качество, представена е в авторитетни издания и е достъпна за широката аудитория. В представените от кандидата публикации са демонстрирани задълбочени теоретични познания, доказани чрез разнообразен набор иконометрични и изчислителни модели. В научните трудове липсва доказано по законоустановения ред плагиатство.

В приложената справка за изпълнение на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „Доцент“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“ - Благоевград Мария Паскалева отчита *982.74 точки* при изискуем минимум от 430 т. Нейните изследвания са обект на цитирания (62) от български и чуждестранни автори, като според Google Scholar техният брой е доста по-висок, а именно - 90 позовавания.

II. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представената за участие в конкурса творческа продукция

Следва да бъде посочено, че представената научна продукция съответства на профила на обявения конкурс. Представената от кандидата справка-самооценка за основните приноси в неговата научна, научно-изследователска и научно-приложна дейност определям за коректна и реално отразяваща най-значимите резултати от изследванията и публикациите. Посочените приноси са лично дело на автора. Разглежданите от него проблеми са обект на задълбочен научен анализ и изследване на теорията и практиката у нас и в чужбина, обосновавайки свои изводи и предложения, които заслужават внимание.

Приемам изцяло приносите на кандидата, систематизирани в едноименната справка. Оригиналните научни приноси са отразени в две направления, както следва: **управление на риска в дигиталната икономика и управление на риска на финансовите пазари**. Разкрито е значението на дигиталната икономика чрез теоретичен и емпиричен анализ на основните ѝ инструменти и техники за управление на риска. С помощта на интердисциплинарно изследване на същността на основните техники и инструменти на дигиталната икономика е анализирана и изяснена взаимовръзката: *дигитална икономика - криптовалута - изкуствен интелект - икономическо развитие*. Доколкото ни е известно, това е едно от първите емпирични интердисциплинарни изследвания на български език, занимаващо се в детайли с тази проблематика и прилагайки алгоритми с изкуствен интелект. Доказано е значението на развитието на дигиталната икономика за ускоряване на икономическия растеж, което може да се разглежда като основна причина за провеждане на политика на дигитализация и модернизация в Република България. Следователно, може да се твърди, че научните трудове на автора, съдържат научно-приложни резултати и допринасят за обогатяване на съществуващите знания в областта на прилагането на дигитални техники и инструменти за управление на финансовия, инвестиционен и портфейлен риск.

Доказано е, че използваните методи с изкуствен интелект могат да се използват от финансовите инвеститори за хеджиране, корелационна търговия и диверсификация при търговията с криптовалути. Разкрито е въздействие на очакванията на инвеститорите върху цените на Биткойн и Етериум.

Един от основните приноси е разкрит в няколко авторови изследвания, а именно доказано е значението и ролята на криптовалутите, които авторът класифицира като основни инструменти в дигиталната икономика: криптовалутите, могат да бъдат използвани като инструменти за хеджиране срещу глобалния финансов систематичен риск, което потвърждава ролята на парите и криптовалутите в съвременната глобална финансова икономика. Динамиката в поведението на криптопазара и цените на криптовалутите могат да бъдат разглеждани като инструменти за изграждане на глобални пазарни прогнози; в период на повишена несигурност, какъвто беше периодът на пандемията COVID-19, инвеститорите могат да разглеждат криптовалутите като ненадеждни инструменти за диверсификация на портфейла. Това се дължи на засилена взаимозависимост между капиталовите пазари и криптопазара.

Заслужава внимание факта, че изследванията и произтичащите от тях приноси не са самоцелни, а логично отразяват резултатите от дейността и в голяма степен се ползват в учебния процес, както при обучението на студенти от различни специалности от ПН 3.8 Икономика, така и при обучението на студенти от ПН 3.7. Администрация и управление

III. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки.

Препоръчвам на Мария Георгиева Паскалева да разшири публикационната си активност, като представи резултатите от монографичния си труд пред по-широка международна научна и академична общественост посредством публикуване на основните резултати в научни списания с импакт фактор и импакт ранг.

IV. Заключение

Представената за рецензиране научна продукция е достатъчна по вид, обем и качество и отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане. Публикациите на

гл. ас. д-р Мария Паскалева разкриват, че тя притежава добра подготовка като преподавател и се отличава с високите си изследователски качества.

Имайки предвид количествените и качествените характеристики на научната продукция, безспорните ѝ научни приноси и качествата на кандидата, считам, че представената кандидатура отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“. **На тази основа предлагам гл. ас. д-р Мария Георгиева Паскалева да бъде избрана на академичната длъжност „Доцент“ в ЮЗУ “Н. Рилски“ – Благоевград, в професионално направление 3.8 Икономика (Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка(Дигитална икономика: техники и инструменти за управление на риска)).**

04. 08. 2024 г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Д. Стоилова)

SOUTHWEST UNIVERSITY "NEOFIT RILSKI" - BLAGOEVGRAD

STATEMENT

by Assoc. Prof. Dr. Desislava Stoilova,
Faculty of Economics, SWU "Neofit Rilski", Blagoevgrad, a member of a scientific jury in
the competition for the academic position of "Associate Professor", announced by Southwest
University "Neofit Rilski" in State Gazette, issue 37/26/04/2024

Regarding: the scientific, scientific-applied and professional-academic activity and production
presented by the participant in the competition Chief Assistant Professor Mariya Georgieva Paskaleva,
PhD

The statement was prepared according to Order № 1199/25.06.2024 of the Rector of
Southwest University "N. Rilski"- Blagoevgrad and Resolution of the Faculty Council of the of
the Faculty of Economics Protocol №9 form 29/05/2024. The general assessment of the
conditions for occupying the academic position of "Associate professor" was made in
accordance with the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the
Republic of Bulgaria, the Regulations for its implementation, as well as the Internal Rules for
Development of the Academic Staff at SWU "N. Rilski". In the announced competition for the
academic position "Associate professor" in Professional Direction 3.8 Economics (Finance,
money circulation, credit and insurance (Digital economy: techniques and tools for risk
management)), the only candidate is Chief Assistant Professor dr. Maria Georgieva Paskaleva
from the Department of "Finance and Accountability" of the Southwest University "N. Rilski"-
Blagoevgrad. The submitted documents correspond to the announced competition.

I. Summary data on the scientific production and the activity of the candidate

C

The work biography of Mariya Paskaleva testifies to her consistency and persistence in her
development as an economist, who moved from the initial positions of associate and manager
at the American University in Blagoevgrad in 2009 and as a coordinator at Unicredit BulBank
in 2011. Mariya Georgieva Paskaleva has been part of the teaching staff of the Faculty of
Economics of SWU "Neofit Rilski" since 2016, and until 2018 she held the position of guest
lecturer. In the period 2018 - 2020, she holds the academic position of "Assistant" and
successfully fulfills his duties as department head of quality at the University System for
Ensuring and Assessing the Quality of Education. In 2020, she acquired the academic position
of "Chief Assistant Professor" in Professional Direction 3.8 Economics. From February 2024
Mariya Paskaleva also holds the position of "Expert" in the "Educational Activities" Directorate
of the SWU "Neofit Rilski" and from March 2024 she successfully passed a competition and
held the position of external evaluator under the "Erasmus+" and "European solidarity corps"
for the period 2021-2027 to the Center for Human Resources Development.

The active participation of Mariya Paskaleva as a scientific researcher in 12 research projects
is impressive. Of these, 6 are international, 2 projects are OP "Science and Education for Smart
Growth" and 4 are university projects. She is a member of the Union of Scientists in Bulgaria,
the Union of Economists in Bulgaria and the Chamber of Higher Education Teachers. She is
part of the editorial boards of international and Bulgarian scientific journals: "e-Finance"
magazine, "Economics and Management" magazine and "International Journal of Economics,

s
s
o
r

Finance and Management Sciences (IJEFM)". Reviews research for publication in the journal "Contemporary Economics", referenced in the Scopus databases. Mariya Georgieva Paskaleva is the winner of three national scientific awards: in 2016 from the Institute for Economic Policy: Second place at the Fifth Academic Competition "Dr. Ivanka Petkova"; in 2018 from SUB - Blagoevgrad branch: First prize in the competition for the best publication of a young scientist - 2017; The award he receives in 2024 by the Union of Economists in Bulgaria: First place in the "Young specialists and entrepreneurs under 35" category in the twentieth anniversary national competition "YOUNG ECONOMIST - 2024." under the heading "The voice of the young for a strong economy" on the topic: "Digital skills and artificial intelligence" is directly related to the topic of her monographic work and testifies to the practical-applied nature of scientific research.

Ch. Assist. Professor Mariya Paskaleva participates in the competition with 23 publications (20 in English and 3 in Bulgarian), of which: one monographic work (Digital economy: techniques and tools. University Publishing House "Neofit Rilski", 2024, 224 p. , in press); 4 (four articles and reports) (one independent and three co-authored), published in scientific publications, referenced and indexed in world-renowned databases of scientific information; 5 (five) studies (co-authored) in scientific publications, referenced and indexed in world-renowned databases with scientific information; 9 (nine) articles and reports (two independent and seven co-authored) in non-refereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes; 4 (four) studies (one independent and three co-authored) in non-refereed peer-reviewed journals or published in edited collective volumes. A book based on a dissertation is also presented, in which the Efficient Market Hypothesis and the effect of financial contagion on financial markets are further discussed. A co-authored textbook "Public Debt Management" is presented, as well as a collection of tests and tasks on "Foreign and Customs Control". The thematic direction of the presented works corresponds to the thematic direction of the competition. The presented scientific production is sufficient in volume and type for participation in it. The monographic work is characterized by a pronounced actuality, distinguished on the one hand by the daily challenges we are faced with in the conditions of accelerated digitization of the processes that surround us. It fills a significant gap in the economic literature in Bulgaria, dedicated to the theoretical and empirical understanding of the extremely important problem of the role and importance of the digital economy in modern conditions. All this emphasizes the originality and relevance of the researched issues. The scientific work can be defined as an interdisciplinary study of the essence of the basic techniques and tools of the digital economy, as it contains an analysis of basic economic theories and considers the types of models and algorithms based on artificial intelligence. The presented publications are related to the study of a wide range of issues related to risk management techniques. They reveal Mariya Paskaleva's goals to explore modern tools and techniques for effective risk management by consistently analyzing derivatives as such a tool and then turning her interest to cryptocurrencies and artificial intelligence in the context of accelerating digitalization. I confidently state that the candidate's scientific output is of high scientific quality, is presented in authoritative publications and is accessible to a wide audience. The candidate's submitted publications demonstrate in-depth theoretical knowledge, evidenced through a diverse set of econometric and computational models. There is no evidence of plagiarism in the scientific works. In the attached report on the fulfillment of the quantitative requirements for the academic position "Associate Professor" at the SWU "Neofit Rilski" Blagoevgrad, Mariya Paskaleva reports 982.74 points with a required minimum of 430

points. Her research has been cited (62) by Bulgarian and foreign authors, and according to Google Scholar their number is much higher, namely - 90 references.

I

I

It should be stated that the presented scientific production corresponds to the profile of the announced competition. I consider the self-assessment report submitted by the candidate for the main contributions in his scientific, scientific-research and scientific-applied activities to be correct and realistically reflecting the most significant results of the research and publications. The contributions listed are the personal work of the author. The problems considered by her are the subject of in-depth scientific analysis and study of theory and practice at home and abroad, justifying his conclusions and proposals that deserve attention. I fully accept the applicant's contributions, systematized in the reference of the same name.

The original scientific contributions are reflected in two directions as follows: risk management in the digital economy and risk management in financial markets. The importance of the digital economy is revealed through a theoretical and empirical analysis of its main risk management tools and techniques. With the help of an interdisciplinary study of the essence of the main techniques and tools of the digital economy, the interrelationship has been analyzed and clarified: digital economy - cryptocurrency - artificial intelligence - economic development. As far as we know, this is one of the first empirical interdisciplinary studies in Bulgarian, dealing in detail with this issue and applying algorithms with artificial intelligence. The importance of the development of the digital economy for the acceleration of economic growth has been proven, which can be considered as the main reason for conducting a policy of digitization and modernization in the Republic of Bulgaria. Therefore, it can be argued that the author's scientific works contain scientific and applied results and contribute to the enrichment of existing knowledge in the field of the application of digital techniques and tools for financial, investment and portfolio risk management. It has been proven that the AI methods used can be used by financial investors for hedging, correlation trading and diversification in cryptocurrency trading. Impact of Investor Expectations on Bitcoin and Ethereum Prices Revealed. One of the main contributions is revealed in several of the author's studies, namely, the importance and role of cryptocurrencies, which the author classifies as the main tools in the digital economy, is proven: cryptocurrencies can be used as hedging tools against global financial systematic risk, which confirms the role of money and cryptocurrencies in today's global financial economy. Dynamics in crypto market behavior and cryptocurrency prices can be seen as tools for building global market forecasts; in a period of heightened uncertainty, such as the period of the COVID-19 pandemic, investors may view cryptocurrencies as unreliable portfolio diversification tools. This is due to an increased interdependence between the capital markets and the crypto market. It is worth noting the fact that the research and the resulting contributions are not self-serving, but logically reflect the results of the activity and are largely used in the educational process, both in the education of students from various specialties of 3.8 Economics, and in the education of students from 3.7. Administration and management.

I

I

I have no critical notes.

I recommend Mariya Georgieva Paskaleva to expand her publication activity by presenting the results of her monographic work to a wider international scientific and academic

community by publishing the main results in scientific journals with an impact factor and an impact rank.

II. Conclusion

The scientific production submitted for review is sufficient in terms of type, volume and quality and meets the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for its implementation. The publications of Chief Assistant Professor Dr. Maria Paskaleva reveal that she has a good training as a teacher and is distinguished by her high research qualities.

Taking into account the quantitative and qualitative characteristics of the scientific production, its indisputable scientific contributions and the candidate's qualities, I consider that the submitted candidacy meets the requirements for occupying the academic position "Associate professor". **On this basis, I propose Chief Assistant Professor Dr. Maria Georgieva Paskaleva to be elected to the academic position of "Associate Professor" at Southwest University "N. Rilski" - Blagoevgrad, in professional direction 3.8 Economics (Finance, money circulation, credit and insurance (Digital economy: techniques and tools for risk management)).**

04.08.2024

Prepared the statement:.....

(Assoc.Prof. D. Stoilova, PhD)